

Przygotowanie dokumentacji na potrzeby akredytacji kierunku studiów po wejściu w życie Krajowych Ram Kwalifikacji

WIESŁAW DŁUGOKĘCKI

ARNOLD KŁONCZYŃSKI

Uniwersytet Gdański

- Uchwała nr 461 / 2012 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 25 października 2012 r. w sprawie wytycznych do przygotowania raportu samooceny.
- Uchwała Nr 462 / 2012 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 25 października 2012 r. zmieniająca Uchwałę Nr 961/2011 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 24 listopada 2011 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej.
- Przygotowanie dokumentacji na potrzeby akredytacji programowej, czyli akredytacji kierunku kształcenia dokonywanej przez Państwową Komisję Akredytacyjną wymaga, oprócz wypełnienia raportu samooceny (13 - 40 stron) przygotowania około 30 – 40 załączników uzupełniających dane umieszczone w raporcie samooceny.

Wymagane dokumenty są bardzo zróżnicowane, wśród nich znajdują się: statuty, regulaminy, uchwały senatu i rad poszczególnych jednostek, opisy stosowanych procedur, sylabusy przedmiotów, przygotowane na potrzeby akredytacji wyjaśnienia i in.

- **Ogólnouczelniane:**

np.

Uchwała Senatu o przyjęciu statutu uczelni

Statut

Uchwała Senatu określająca warunki rekrutacji

Uchwała określająca efekty kształcenia dla właściwego kierunku

Regulamin studiów

Jednostka prowadząca kierunek:

- Strategia rozwoju jednostki
- Zasady przyznawania i realizacji indywidualnego toku studiów,
- Regulamin przyznawania świadczeń pomocy materialnej dla studentów oraz informacje o innych formach pomocy materialnej
- Informacje dotyczące liczebności grup ćwiczeniowych, laboratoryjnych, językowych, seminaryjnych,
- Protokoły z ostatniej sesji egzaminacyjnej,
- Dokumentację procesu dyplomowania, w tym informacje dotyczące procesu dyplomowania,
- Materiały dotyczące monitorowania karier zawodowych absolwentów
- Regulamin samorządu studenckiego
- Teczki osobowe pracowników

Dokumenty dla Kierunku:

- Program
- Plan studiów
- Sylabusy/karty przedmiotów
- Regulamin praktyk
- Prace egzaminacyjne, projektowe i inne dokumentujące efekty kształcenia (z ostatniego semestru),
- Wykaz tematów prac dyplomowych z ostatniego roku,
- Informacje dotyczące obsady seminarium dyplomowego,
- Zestawienie publikacji naukowych z udziałem studentów co najmniej z ostatnich 3 lat.

Nadrzędną rolę pełnią dokumenty ogólnouczelniane wyznaczające kierunki rozwoju uczelni.

- **Misja** rozumiana jako określenie roli, którą wyznacza sobie uczelnia uzasadniając swoje zadania w obszarze rozwoju nauki i nie tylko i określa charakter uczelni - to, co ją wyróżnia od innych, podobnych jednostek. Misja określa główne kierunki rozwoju, na które położony jest nacisk w związku z realizacją roli uczelni. Celem dobrze określonej misji jest zapewnienie integracji zamierzeń strategicznych – długofalowych.
- **Wizja** natomiast to realistyczny i osiągalny obraz przyszłości uczelni, uwzględniający zwykle podstawowy obszar specjalizacji działalności, wartości realizowane na rzecz interesariuszy, mierniki długookresowego powodzenia, umiejętności i technologie służące sukcesowi.

- Jeżeli **misją** uczelni jest „kształcenie cenionych absolwentów wyposażonych we wszechstronną wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne w życiu gospodarczo-społecznym opartym na wiedzy oraz wnoszenie trwałego wkładu w naukowe poznanie świata i rozwiązywanie jego istotnych współczesnych problemów”

a **wizja** określa: „Kształcenie obejmie szerszy wachlarz kierunków wzbogaconych o nowe wartościowe i utylitarne treści programowe przekazywane innowacyjnymi metodami nauczania. Badania naukowe będą realizowane zaawansowanymi metodami i obejmą nowe obszary tematyczne odpowiadające potrzebom współczesnego świata, kraju i regionu”

Strategia rozwoju jednostki

- **strategia** jednostki prowadzącej kierunek. Strategia rozumiana jest jako kompleksowy kierunek rozwoju jednostki (Wydziału, Instytutu) i wytyczną postępowania osób odpowiedzialnych za proces decyzyjny w jednostce przy uwzględnieniu własnego potencjału kadrowego, organizacyjnego itd.
- Realizacja strategii podlega ocenie przez zastosowanie określonych kryteriów efektywności. Dokument określający strategię powinien zostać opracowany długofalowo i przyjęty przez radę jednostki, która prowadzi kierunek podlegający akredytacji.

- Np. **Strategia** zawiera zapis: „Umocnienie więzi Wydziału z otoczeniem społecznym i gospodarczym regionu, pozyskanie interesariuszy zewnętrznych dla długofalowej współpracy w zakresie oceny jakości kształcenia i dostosowania do rynku pracy”.

- Ze strategii wynika **koncepcja kształcenia** realizowana w danej jednostce. Koncepcja może stanowić odrębny dokument bądź jest określona w innych materiałach, które zawierają te zapisy, np. Statut uczelni lub Strategia rozwoju jednostki prowadzącej kierunek
- Koncepcja powinna być ujęta w formie krótkiego ale zwięzłego dokumentu, którego rozszerzeniem są dalsze załączniki np.:

program kształcenia,

opis systemu zapewniania jakości kształcenia

- Koncepcja kształcenia określa warunki budowania **programów**, które realizują wszystkie powyższe założenia

Program powinien posiadać wyraźne odniesienia do założeń wizji i misji uczelni, rozwoju strategicznego jednostki prowadzącej dany kierunek i określonej koncepcji kształcenia przyjętej w jednostce .

- związek z misją uczelni i strategią rozwoju jednostki prowadzącej kierunek,
- informacje o obszarze lub obszarach studiów, dla których został stworzony,
- informacje o poziomie kształcenia i profilu kształcenia,
- opis sylwetki absolwenta i tytuł, jaki uzyska absolwent,
- cele kształcenia,
- zasady rekrutacji,
- informacje o: strukturze kształcenia, zasobach kadrowych i działalności naukowo badawczej, która stanowi podstawę prowadzonego kierunku studiów.
- informacje na temat infrastruktury materialnej, jaką dysponuje jednostka prowadząca kierunek,
- informacje o sposobach prowadzenia niektórych zajęć,
- informacje o zasadach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, w tym mechanizmy doskonalenia programu kształcenia i sposób uwzględnienia wyników analizy zgodności zakładanych efektów kształcenia z potrzebami rynku pracy,
- wizję rozwoju programu oraz jego unikalne walory, wynikające ze specyficznych zasobów i doświadczeń uczelni i jednostki lub współpracy zagranicznej.

Przygotowanie dokumentacji związanej z **programem** wymaga spełnienia kilku ważnych warunków ujętych w postaci osobnych dokumentów zawierających

- Opracowane kierunkowe efekty kształcenia zgodne z obszarowymi efektami kształcenia (precyzyjne określenie zakładanych efektów kształcenia dla kierunku umożliwi stworzenie sylabusów, które stanowią element opisu procesu kształcenia. Sylabusy powinny być dopasowane do programów studiów i zrozumiałe dla słuchaczy)
- Sposoby weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia poprzez określenie kryteriów weryfikacji.
- Przykłady prac zaliczeniowych, które sprawdzają czy, i w jaki sposób, zakładane efekty zostały zrealizowane. Dotyczy to wszystkich zakładanych efektów kształcenia możliwych do weryfikacji.
- Określenie zasad dyplomowania.
- Sposób wyliczania punktów ECTS przypisanych do poszczególnych modułów.

Dokumentacja dotycząca zarządzania kierunkiem obejmuje akty prawne i regulacje, które odnoszą się do sposobu zarządzania kierunkiem, czyli struktury procesu decyzyjnego i zakresu kompetencji osób, odpowiadających za właściwe prowadzenie kształcenia na kierunku podlegającym akredytacji, są to:

- Opis struktury jednostki ze wskazaniem zakresu kompetencji poszczególnych osób,
- Zakresy obowiązków wszystkich pracowników
- Opis systemu zapewniającego odpowiednią jakość kształcenia,
- Opis systemu oceniającego właściwe funkcjonowanie systemu zapewniania jakości kształcenia.

Raport samooceny zawiera takie punkty, jak np..:

- Ocena osiągnięcia efektów kształcenia
- organizacja procesu kształcenia i uzasadnienie przyjętych rozwiązań w kontekście realizacji zakładanych efektów kształcenia
- ocena wpływ badań naukowych na proces kształcenia
- Informacja na temat współpracy międzynarodowej, z uwzględnieniem wpływu jej czynników na proces dydaktyczny, w tym formułowanie i realizację programów kształcenia i jego efektów.
- system oceny procesu zarządzania kierunkiem i sposób wykorzystania jej wyników w celu doskonalenia kształcenia na ocenianym kierunku, a także ocenę skuteczności przyjętych rozwiązań
- Opis procedur określania efektów kształcenia oraz monitorowania ich realizacji

I.2 Matryca efektów kształcenia

Efekty kształcenia na kierunku	Opis kierunkowych efektów kształcenia (w przypadku prowadzenia specjalności należy wskazać także efekty specjalnościowe.)	Odniesienie efektów kształcenia do obszaru wiedzy	Moduł ...	Moduł ...
---------------------------------------	---	--	------------------	------------------

Wnioski:

- Przygotowane dokumenty muszą wykazywać, że kształcenie na danym kierunku jest częścią szerszej strategii związanej z przyjętą przez jednostkę koncepcją kształcenia wpisującą się w misję i wizję rozwoju uczelni.
- Dokumenty powinny być ze sobą skorelowane, powinny wskazywać istnienie logicznych związków pomiędzy poszczególnymi elementami kształcenia.
- Dokumentacja powinna pokazać, że przyjęte rozwiązania mają charakter systemowy a nie stanowią zespołu działań doraźnych.
- Zarówno raport samooceny, jak też załączniki powinny koncentrować się na jakości kształcenia - istnieniu systemu zapewniania i oceny jakości kształcenia na kierunku podlegającym akredytacji.